

ACC. N:R M. 16509 : 1-23.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Karin Tidén*
Härad: _____ Berättare: *Herman Holm*
Socken: *Linnishamn* Berättarens yrke: *F.d. skolkäslär*
Uppteckningsår: *1966* Född år *1899* i *Linnishamn*

D
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Uppteckningar efter privat fr. lista om
kvinnor arbete; hundraahl. utdrag ur
fr. lista LMF 126. s. 1-23.

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16509:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vi var två barn, en gosse
född 1900 och jag. Min far
var verkmästare vid Läder-
fabriken i Simrishamn.
Min mor hade inte arbete
utom hemmet. Det var
mycket ovanligt för. Hon
hade alltid hembiträde och
sitt kaffe på sängen var-
enda morgon. Hon lagade
maten själv, men hembi-
trädet gjorde alltid grov-
ryssorna. - Allting bakades
hemma. På hösten togs
alltid hem en halv gris
och ett halvt får och sal-
ades. Sen var det saltades
och så mer. På skulle foto-

gentarna puttas och
fyllas. Det syttes inga kläder
hemma. Men tillbringade
sin lediga tid med att
handarbeta. Hon brukade
sjå sina egna undersliv i
flam. På somrarna lapp-
pades linne. Före 1914 var
det en barnunges sommar-
nöje att lappa linne! Det
var inte borta att ligga på
strandens hela dagarna.
Min mamma hade en syster
som var lapp och samstic-
kade strumpor åt oss. Hon
brukade. Hon gifte sig
vid fyrtio två års ålder. Det
var min stygga. Min

egen och minns jag inte.
Skiv och kan så duktig i
matlagning fast hon inte
sysslade med det förrän
hon gifte sig. Så man får
säga, att hon kan intressera
sig av matlagning.

Huset låg vid Hamngår-
en i Linneshamn. Det var
ett gammalt hus. Vi flyttade
dit 1905. Det hade varit en
gång, så träffades av det
gamla fanns kvar och sen
byggdes det till. 1914 flyttade
vi upp på andra våningen
i det nya. Vi hade förr
kunn, jerngjutarna och
gästerna på vinden i ny-

byggd. I det gamla huset
var vi ensamma, men
efter 1914 blev det två lä-
genheter att hyra ut.

Iii huset hörde en
gårdslådan och en liten
kädgård. Där fanns som-
marpotatis och bärbuskar,
men det var ont om frukt
här. Vi hade ett lusthus,
som vi alltid åt i på som-
maren.

Vid gränsan mellan
den på Lilla Årby köpta
alla stans färra gränsa-
ren, för det fanns inget
gränsaffär. Det var för
1914. - Alla verktygen packa

des mer i band i hälsade
och hälsades och hälsades
upp i landet i hälsades.
Påstatisen las mer i hä-
lsade. Det gick i en rejält
helt påstatis i en säch.

Vi hade matrum,
främst, boken och
pappas rum, som vi an-
till sa, sängkammare
och två sovrum. Jag ha-
de eget rum. I främst
togs gäster emot. Barnen
fick lov att vara i främst
rum, där stod pappas.

Det skedades vatten-
ledning, värmes och v.c.
Det fanns pump för gä-
5

ACC. N:R M. 16509:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

den var där fanns det
barn det hette på den ti-
den. Det fanns halslugnar
i bägge rummen och
i matrummet. På hade
vi en vikingapris, som el-
dades med entzeit. Det
uppvärmdes två rum, för
den stod i en ritst med-
lar rummet och för-
maket. På var det anta
till 1914. Det eldades med
fukad och björkved i
halsugnen. En gubbe
kom och högg veden. Hem-
bitädet var hansen och
en veden. Jag var och
med och var en ved. Det

var pigan som hämtade
vatten.

Pigornas lön utbetalades
den 24 oktober och den
24 april. De städde för
halsen. Den 24 april städde
alltså pigan sig till den
24 oktober. Hon kunde ha
funtit hansen i lön för
halsen. Efter 1914, d. v. s.
efter krigets slut, betalade
man pigan tre till fem
kronor per månad, och
det var många som beto-
de sig för de låga lö-
nen.

Man hade skuggor,
och det ansågs väldigt

finit, när man fick harkmat-
La. Det var ganska sä-
kert. Jag minns inte, om
vi hade harkmatta före
1914.

Nu får tiden för egent-
ligen husmoderens gäva
vara gjuten, för då hade
nästan alla hembiträden.

Gulven skruades med
hett vatten och såpa,
aldrig varmvatten.

Vi hade en sockerbug-
gare. Sockerbrukeriet var
läst, och husmodererna ha-
de nycklarna. Det var
så klart med socker. Vi
högste färssocker. - Så hade

vi hättuarn.

Stening var läst. Mamma
hade också myskelknippan
i hjallinningsen.

Kaffet maldes också
hemma. Så fort det fanns
malda kyllor, att kyllor,
gjorde vi det, annars
hade vi smetel. Jag kom
när inte ihåg, att jag
stille kyllor sedan jag
kom i Lönåren. Jag hade
plato i en prästgård sena-
re för att lära huskän,
men där brukade vi ha
kyllorna gjorda när vi
brukade mjuk pepparkaka
men det gjorde vi, därför

att prästhuset lyckte det
blev mer smär.

Man hade inga han-
sväringsapparater, så vi
sakade mer. Det var bortåt
1920 man började han-
svära, skulle jag tro.

Vi måste smaka, det
går jag än i dag. Det blev
dubbel så gott.

Jag har inte något
särskilt minne av att vi
hade det smakt under hui-
get. Gammal pappa för-
hinderde kunde vi chaffa
vad vi behövde. Av mam-
mas plant i Rönns fick
vi mjöl och korn. Jag vet,

ACC. N:R M. 16509: //.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

att det var ont om gästalis,
när vi hade aldrig ont
om det.

Vi, åt tre lagade mål,
frukost, middag om huäus-
mat. Frukost halv nit, mid-
dag halv om huäusmat
sjä till halv åtta. Och så
drack vi eftermiddags-
kaffe däremellan. Alla
familjemedlemmarna be-
hållt äta på en gång. Det
var alltid lite extra på
söndagarna. Vi hade all-
tid två påtter till middag.
På söndagarna hade vi
skinka. Om det var fö-
relösdag hade vi också

lite skita. Vi åt aldrig i
kåket utan i matrummet.
Mamma skulle ha ansatt
det understklassigt att äta
i köket. Pigan åt aldrig
med vid bordet, utan
efteråt i köket när maten
var kall. Pappa tog ma-
ten först, så mamma
och så min bror och jag
sist. Pigan behövde stå
och äta, men det blev
starkt på bordskitchen. Bar-
nen fick inte föra ordet.

Vi hade alltid duk över
servetter. Jag har aldrig
ätit på duk i mitt
hem. Vi hade alltid sär-

skilda uppställningar gjord.
Det skulle aldrig kunna
manera in, att lägga
upp postalis en i en djup
sack. Hon hade sett
hur det gick till i sina
familjer. Så hade vi en
sopsternin. Till vardags
hade vi knivar och gaff-
lar med svarta träskäp.
Platen fick skuras varenda
dag. De färvades i lä-
dak i hetsbenedet. Det fanns
en finare uppsättning av
Päskandepressen och be-
stik. Detta färvades i
biffen i matkammret. Den-
na finare uppsättning

ACC. N:R M. 16509:14

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

köptes mycket tidigt, de
äro frösta äro för 1900-
året. Pappa och mamma
gifte sig 1908. Det köptes
1902 och 1903 har pappa
dött.

Bjudningar med mat
från. Jag tyckte det
var konstigt när man
bjöd med kaffebjud-
ningar. Vid födelsda-
gar var det alltid mat-
kalas. Mamma brukade
själv laga maten, men
var det skulle vara nå-
got alldeles särskilt hade
en matlagare, inte an-
nars. Pigan serverade, och

det fjärde var mamma
själv också. Vi hade var
bäst gjordt bröd som
vi var många, för mat-
numret var inte så stort.
Det var ofta smörgås mat
fört. Det var inte vanligt
med kaffebjudningar,
utan som någon hem
utan vidare fick den
kaffe. Man hade för det
 mesta hembakat bröd,
inte spettekaka och jag
minns.

Matbröd och vetebröd
bakades varje vecka. Det
gjorde mamma själv.
Buggning av all vete

snagdricka förskönt inte.
Matoäck behöves inte.
Pappa hade bara tre mi-
nuters väg till arbetet.
Pappa hade inte heller
matoäck med sig till sko-
lan.

Det förskönt en snags
vid frokliga tillfällen om
vår till eftermiddag, men
alltid spelt i vardagslag.

Det fanns symaskin.
Någon gång hade vi hem-
sammehöka. Det var en
gammal sammehöka i
vår gata, som syade mi-
na skuldlämnningar.

Man fick smaka om

man f. r. slog i säcken
något eller bortträdde mer
av eller bryckte socker.

Vi hade aldrig några
småghor, så jag vet
inte, hur det brukades
vid födelse.

Om man kan frukta
fick man snart vintär-
brännvin. Några snarta
vintär lades i en liten
flaska och så hände man
jag på mycket brännvin
som fick plats. Detta skul-
le sedan stå ett tag, så
att brännvinet drog till
sig syran. När man la
vil på bränslet fick man

ett snapsglas med vinbärs-
beämnin för att man
skulle överleva och bli bra
från frukningarna. Det
var naturligt i Linnéshamn
att man kunnade se att
vinbärsbeämnin som
medikament.

Farmen beaktade när-
ma honom i en silver-
sked över en ljusläga.
Det skulle vara bra mot
brustet. Skeden var all-
deles saten för undersi-
dan, så man fick gäpa
stort, och så hände far-
men var det.

Det fanns inga bad-

måjligheter hemma. Vi
gick till badhuset (ganska
regelmässigt. Det var han-
ske inte var eller någon-
nan vecka, men (ganska
regelmässigt. Jag var den
enda av mina lekamma-
re, som gick till bad-
huset. Jag vet inte, vad
det kostade, men det
var dyrt.

Vi hade varit i huset
ibland om vid något
tillfälle ett par stora kät-
lor i händerna. Det har be-
kräftat på, att vi hade så-
damma i våra händer i
närheten. Rättarna har

och så ha kommit från Lå-
Lanna i hamnen. Vi satte
upp kaffgårdar med en
votiv till ännu fläskvål i. Vi
hade aldrig något direkt
ont, av källarna, eftersom
vi häll efter dem.

Städningen var den
vanliga veckostädningen
och strotstädningen och
bröjdena. Man hade
säger, kyrkliga tvätt-
medel fanns ju inte för
den tiden. Det fanns
ett tvättpulver som jag
var bär som beste Lä-
diga tvättpulver med mild-
het. Det använde man-

ma särskilt vid ylleträtt
och i vittnätt för att få
god doft. Vi tvättade i
tvättstuga. På sommarna
tvättade vi tvätten ute.
Vi hade en stor bra fork-
vind, så på vintern
hängdes tvätten där. Unge-
fär nio år sedan hade
vi strotvätt. Man hade
duschar med underklä-
der. Det fanns inte
gemensamt tvätt utom
vad och en tvättade för
sig. Så fanns det en ylle-
tvätt - tvätt, som hetta Sun-
light. Samtidigt pressades
kläderna alltid ut på strän

den. Det var en jolly dag,
för då fick man vara ute
bela dagen. Alla i stads
brukade breda ut tvätten
på skandert. De hade me-
den med tvätt och nagel
eller i handskar. Vi an-
vände alltid fabriks
skjuts att bota tvätten.
Plato att breda ut tvätten
tingades för drätscham-
marnas harnur, som hal-
lades drätschamur. Den
tingades flera dagar i fr-
uäg. Man sköljde tvätten
och klappade den med
klappstia i air. Det fanns
och de som sköljde

ACC. N:R M. 16509:23.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

kvättens hemma, och värde
var den sin. Men det
hottade ju pengar att skicka
i kvättugan! Den som
sångade fröst fick den
bästa platsen. Det var
särskilt för illand om
plattorna.